

Załącznik do uchwały Nr V/47/2011
Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie
z dnia 9 lutego 2011 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY BORNE SULINOWO
NA LATA 2011-2016**



Spis treści

Wstęp.....	3
1. Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Borne Sulinowo	7
2. Podstawy prawne	8
3. Charakterystyka Gminy Borne Sulinowo	9
3.1 Położenie, powierzchnia, ludność.....	9
3.2 Charakterystyka rynku pracy	13
3.3 Otoczenie gospodarcze	14
4. Pomoc Społeczna w Gminie Borne Sulinowo	15
4.1 Struktura organizacyjna oraz zadania Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	15
4.2 Ogólna charakterystyka rodzin objętych systemem pomocy społecznej.....	23
4.3 Osoby niepełnosprawne	31
4.4 Ubóstwo	33
4.5 Osoby starsze	34
4.6 Zjawisko bezdomności	35
4.7 Problematyka uzależnień	36
5. Przestępczość	38
6. Opieka zdrowotna	41
7. Oświata w Gminie Borne Sulinowo	42
7.1 Ewidencja szkół	42
7.2 Działalność kulturalna	46
8. Organizacje pozarządowe	49
9. Analiza SWOT	51
10. Misja	54
11. Cele strategiczne	54
CEL STRATEGICZNY 1	
Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych	54
CEL STRATEGICZNY 2	
Zapobieganie patologiom w rodzinie	55
CEL STRATEGICZNY 3	
Budowa systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa m.in. z uwagi na brak pracy ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywizacji i przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie	57
CEL STRATEGICZNY 4	
Rozwijanie zintegrowanego wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.....	58
CEL STRATEGICZNY 5	
Budowanie zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	59
12. Finansowanie działań.....	60
13. Monitoring Strategii	60
14. Podsumowanie	61

Wstęp

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) określa zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, do których m.in. należy opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W celu przygotowania dokumentu odpowiadającemu realnej sytuacji społecznej i potrzebom sektora pomocy oraz integracji społecznej gminy Borne Sulinowo w roku 2010 przeprowadzono badania potrzeb społecznych mieszkańców gminy. W oparciu o diagnozę społeczną, uzyskane informacje i zgromadzone materiały przez Urząd Miejski w Bornem Sulinowie, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Komisariat Policji w Bornem Sulinowie opracowano Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Borne Sulinowo na lata 2011-2016. Proces aktualizacji dokumentu Strategii oparto na następujących założeniach:

1. Zachowania ciągłości procesu planowania strategicznego:
 - analiza barier w realizacji strategii,
 - identyfikacja nowych zadań strategicznych.
2. Aktywizacji i kontynuacji współpracy środowisk lokalnych gminy - spełnienie zasady partnerstwa w procesie planowania rozwoju lokalnego.

Prace nad aktualizacją Strategii rozpoczęto w październiku 2010r., a koordynowali ją przedstawiciele Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji oraz pracownicy oświaty.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji działań umożliwiających szybką i skuteczną pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych. Przyczyni się ona do podniesienia świadomości mieszkańców na temat przyczyn i skutków powstawania, a także możliwości przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Dokument zawiera cele strategiczne i kierunki działania umożliwiające realizację strategii oraz podstawę do przeprowadzenia diagnozy w zakresie polityki społecznej. Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. Zgodnie

z Narodową Strategią Integracji Społecznej pod pojęciem wykluczenia społecznego należy rozumieć: brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Z analizy danych statystycznych wynika, że na terenie Gminy Borne Sulinowo do grup najbardziej zagrożonych zjawiskiem wykluczenia należy zaliczyć:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych,
- osoby bezrobotne,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby niepełnosprawne i przewlekle chore,
- osoby starsze.

Jednym z głównych zadań przy tworzeniu strategii było nadanie działaniom gminy trzech równorzędnych kierunków. Dążenie do poprawy jakości życia nie jest bowiem skuteczne bez jednoczesnych działań na rzecz m.in.:

- zapobiegania powstawaniu problemów społecznych, a więc aktywizowania i pobudzania do działań społeczności lokalnych,
- przeciwdziałania istniejącym już problemom,
- zwiększenie oddziaływania instytucjonalnego, bez którego nie można oczekiwać powodzenia w stałej i nieprzerwanej pracy.

Celem nadrzędnym przy opracowaniu Strategii było nadanie kierunków w prowadzeniu przedsięwzięć w zakresie polityki społecznej dla całej gminy. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest w pełni zgodna z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności z zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Pojęcie pomocniczości oznacza, że struktury wyższe (władza) nie powinny wyręczać struktur niższych, czyli osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych w tym, z czym mogą one sobie poradzić we własnym zakresie. Rolą władzy winno być natomiast pobudzanie, podtrzymywanie struktur niższych, wspomaganie i wspieranie ich wysiłków wówczas gdy realizacja określonych zadań przekracza ich możliwości. W tym ujęciu znaczenia nabiera zasada partycypacji społecznej polegająca na włączeniu obywateli w rozwiązywanie lokalnych problemów, czy też zaspokajaniem potrzeb już istniejących. Bardzo istotny staje się aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwaniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Zadaniem sił zewnętrznych winno być zatem wspieranie i wzmacnianie tego potencjału oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi.

Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających w życiu publicznym:

- nieformalnych /bliższa i dalsza rodzina, kręgi koleżeńsko-przyjacielskie, sąsiedzi,
- instytucji publicznych i samorządowych, organizacji pozarządowych.

Działania, które będą podejmowane w odpowiedzi na faktyczne potrzeby i problemy mieszkańców winny być realizowane na trzech poziomach:

- profilaktyki, czyli zapobieganiu powstawania niekorzystnych zjawisk jako działania o charakterze priorytetowym,
- pomocy doraźnej (ratownictwo) czyli świadczeniu natychmiastowej pomocy w sytuacjach kryzysowych,
- długotrwałych programów naprawczych zmierzających do rozwiązania lub przynajmniej zminimalizowania problemów społecznych i lokalnych.

Działania te kierowane będą głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. Zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej pod pojęciem wykluczenia należy rozumieć: brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy, rynek pracy, rynek dóbr konsumpcyjnych, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych i innych, prywatna własność i przedsiębiorczość.

Głównym narzędziem stosowanym na co dzień przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie będzie praca socjalna rozumiana jako wszelkie działania typu prospołecznego, których celem jest podtrzymywanie, chronienie lub rozwijanie interesów jednostek rodzin, grup i społeczności. Celem podejmowanych działań ujętych w strategii będzie nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji w jakiej znalazło się wiele rodzin z terenu Gminy Borne Sulinowo, ale również usuwanie przyczyn zaistniałych sytuacji oraz zapobieganie ich powstawaniu. W tym znaczeniu działania z zakresu pracy socjalnej będą polegały na udzielaniu pomocy wszystkim tym, którzy nie posiadają środków do godnej egzystencji. Pomoc w uzyskaniu tych środków i osiągnięcie najwyższego możliwego stopnia samodzielności odnosi się do ostatecznych celów pracy socjalnej, czyli umożliwiania kierowania własnym postępowaniem oraz niezależności od innych w procesie zabezpieczenia warunków niezbędnych dla realizacji

godnej człowieka. Tego rodzaju cel zakłada również to, że samowystarczalność najwyższego stopnia ma podstawowe znaczenie dla osiągnięcia przez jednostkę najwyższego poziomu godności, szacunku dla własnej osoby i poczucia własnej wartości. Zdolność do niezależności od innych wzmacnia zdolność dokonywania wyborów i samostanowienia oraz zmniejsza potencjalną możliwość kontroli zewnętrznej manipulacji i wyzysku. Wyrażenie „najwyższy możliwy”, czyli dostosowany do możliwości poszczególnych osób, gdzie możliwości mogą być ograniczone np. z powodu wieku lub niepełnosprawności. Na pojęcie „egzystencji godnej człowieka” składa się pięć podstawowych składników:

- egzystencja w sensie fizycznym oznaczająca dostęp jednostki do dóbr i usług niezbędnych dla jej zdrowia, oraz zdrowia osób pozostających na jej utrzymaniu (żywność, odzież, mieszkanie, urządzenia sanitarne, bezpieczeństwo fizyczne) obejmuje ona również zapewnienie odpowiednich warunków życia,
- egzystencja w sensie ekonomicznym oznacza, że jednostka posiada wystarczające środki materialne (pieniądze, nieruchomości, wrodzone zdolności, umiejętności zawodowe) niezbędne do zapewnienia sobie i osobom pozostającym na jej utrzymaniu fizyczne istnienie,
- egzystencja w sensie emocjonalnym oznacza poczucie szczęścia i dobrobytu w takim stopniu, aby uwolnić jednostkę z destruktywnych stanów emocjonalnych, które przeszkadzają jej w wykonywaniu normalnych codziennych czynności i obowiązków lub stwarzają zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa osobistego lub innych,
- egzystencja w sensie politycznym oznacza to, że jednostka posiada wystarczające możliwości i bezpieczeństwo polityczne, aby zapewnić sobie i osobom pozostającym na jej utrzymaniu szanse egzystencji w sensie fizycznym, emocjonalnym i społecznym,
- egzystencja w sensie społecznym oznacza to, że jednostka posiada zakres umiejętności społecznych potrzebnych do tworzenia stałych, harmonijnych i korzystnych interakcji z osobami dla niej znaczącymi (członkowie rodziny, przyjaciele i pracodawcy, urzędnicy) do tworzenia kontaktów społecznych (kontakty z takimi osobami jak np. urzędnik, ekspedientka w sklepie, lekarz itp.) i związków ze społeczeństwem w ogólności, co oznacza unikanie naruszania praw innych ludzi, unikanie ciągłych konfrontacji z systemem prawnym, oraz wnoszenie

własnego wkładu w ciągle stabilizowanie i podtrzymywanie ładu społecznego, dzięki któremu wszyscy członkowie społeczeństwa mogą mieć zapewnione równe szanse osiągnięcia godnego życia, niezależności osobistej i samostanowienia.

Znajomość tak zdefiniowanych pojęć egzystencji pozwala lepiej zrozumieć funkcjonowanie pomocy społecznej na terenie gminy, a przede wszystkim zrozumienie faktu, że powinna ona zapewnić w miarę możliwości świadczenia odpowiadające indywidualnej sytuacji oraz własności osób i rodzin zainteresowanych.

1. Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Borne Sulinowo

Przyjęta metodyka opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Borne Sulinowo została oparta na partnersko - eksperckim modelu budowy planów strategicznych, w pełni oddającym oczekiwania krajowych oraz unijnych instytucji wspomagających rozwój lokalny w Polsce. Aby osiągnąć cele strategii, niezbędne jest uwzględnienie następujących zasad:

- **solidarności** poprzez tworzenie w gminie wspólnoty zdolnej do generowania procesów samopomocowych,
- **pomocniczości** poprzez tworzenie w organizacjach wyższego szczebla służebnych systemów wsparcia dla osób i rodzin,
- **dobra wspólnego** poprzez tworzenie w gminie wszelkich warunków pozwalających jej mieszkańcom na pełny rozwój.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Borne Sulinowo została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku, Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie, Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie oraz Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W trakcie procesu gromadzenia danych, niezbędnych do analizy sytuacji obecnej na terenie gminy, przeprowadzono badania ankietowe oraz spotkania w czasie, których szczegółowo omówiono problemy, cele i kierunki działania Strategii.

2. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Borne Sulinowo jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, t.j.:

- ustawą z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz.473 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010r. Nr 214, poz. 1407 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493),
- ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.)
- ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- ustawą o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu m.in. ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej. Na szczeblu krajowym podstawowym dokumentem planistycznym jest przyjęta w 2005 r. „Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013”. Dokument ten, towarzyszący realizacji Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013 określa cel nadrzędny Strategii Polityki Społecznej jakim jest zbudowanie

zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącego do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Praktyczna realizacja założeń strategicznych wymaga stworzenia silnych podstaw takiego systemu, wzmocnienia sieci wzajemnej współpracy wszystkich jednostek pomocy społecznej oraz partnerów społecznych, a także włączenia się innych podmiotów lokalnego życia publicznego regionu w budowanie i wzmacnianie systemu wsparcia społecznego jego mieszkańców.

3. Charakterystyka Gminy Borne Sulinowo

3.1 Położenie, powierzchnia, ludność

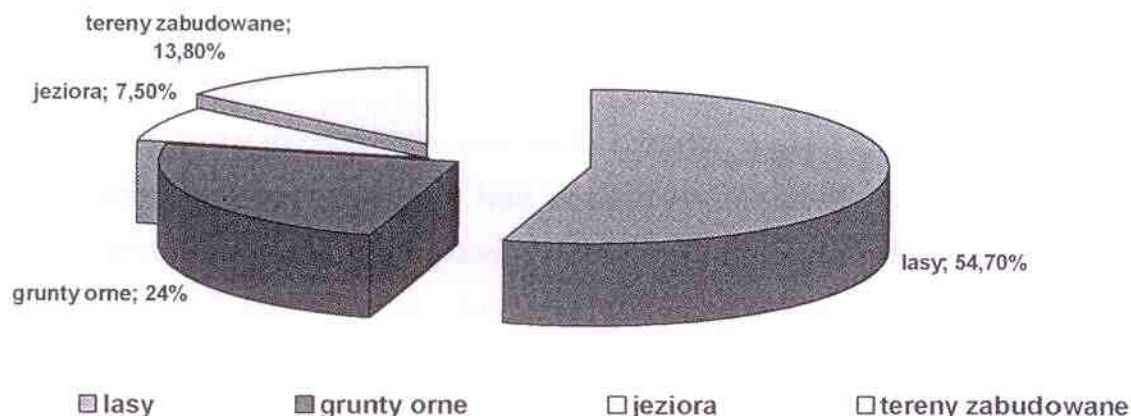
Gmina Borne Sulinowo znajduje się w centralnej części Pojezierza Drawskiego, na terenie powiatu szczecineckiego, w południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego- jej obszar wynosi ponad 484 km². Pod względem powierzchni gmina Borne Sulinowo zajmuje 3 miejsce na 114 gmin w województwie zachodniopomorskim. Sąsiaduje z pięcioma gminami, są to:

- od zachodu: Czaplinek (powiat drawski),
- od północnego – zachodu: Barwice (powiat szczecinecki),
- od północnego – wschodu: Szczecinek (powiat szczecinecki),
- od południa: Jastrowie i Okonek (powiat złotowski).

Miasto rozciągnięte przy południowym brzegu jeziora Pile wtopione jest w kompleks leśny.

Gmina składa się 39 miejscowości zamieszkałych i 1 miejscowości niezamieszkałej.

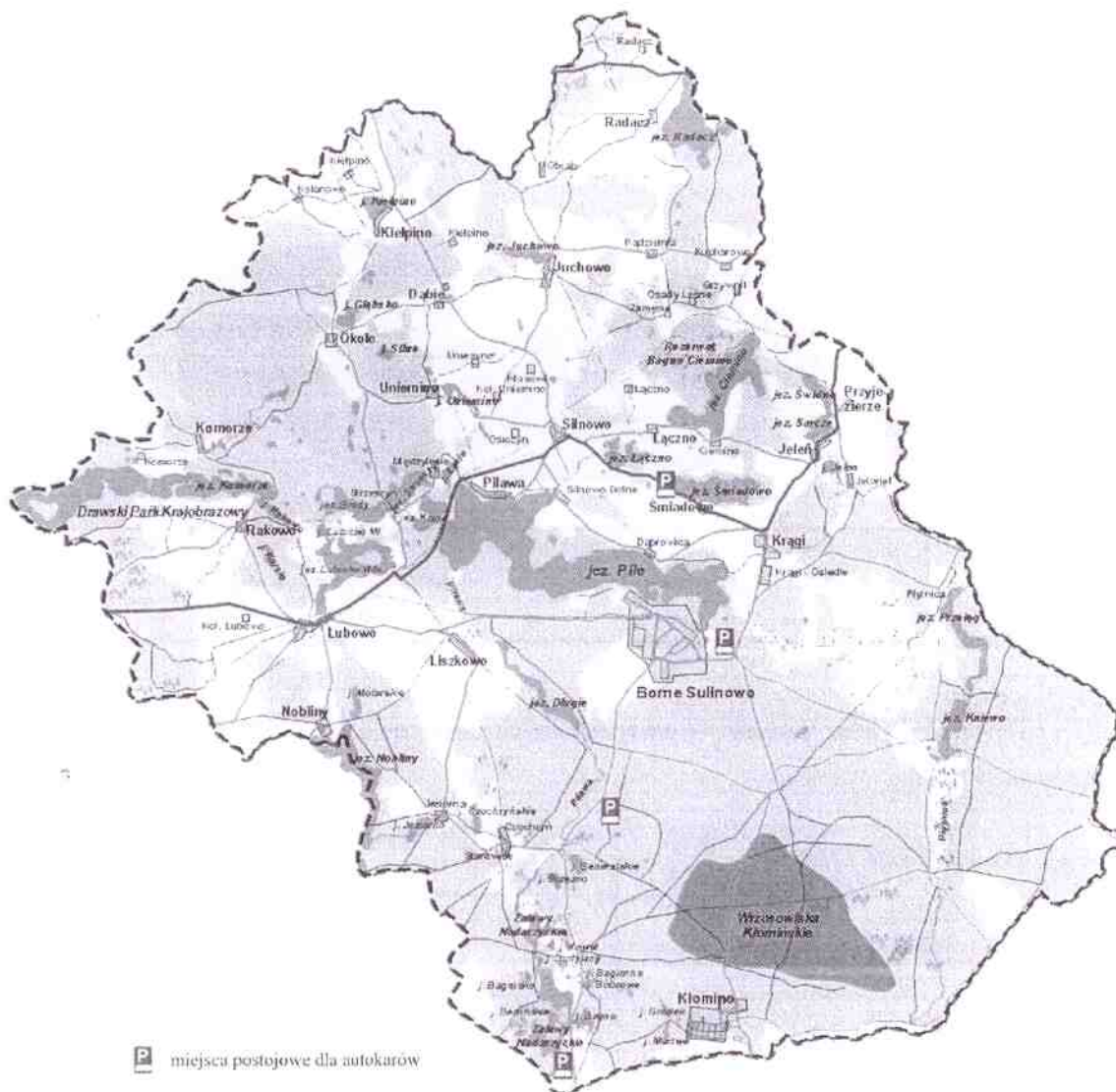
Wykres 1. Obszar Gminy Borne Sulinowo.



W skład Gminy Borne Sulinowo wchodzi 19 sołectw:

- **Ciemino** - obejmuje miejscowości Ciemino, Ciemino Małe,
- **Dąbie** - obejmuje wieś Dąbie,
- **Jeleń** - obejmuje miejscowości Jeleń, Jelonek, Przyjezierze, Grabno,
- **Juchowo** - obejmuje miejscowości Juchowo, KądzIELna, Kłosówko, Zamęcie,
- **Kielpino** - obejmuje miejscowości Kielpino, Kolanowo,
- **Komorze** - obejmuje wieś Komorze,
- **Krągi** - obejmuje wieś Krągi,
- **Kucharowo** - obejmuje miejscowości Kucharowo, Grzywnik,
- **Liszkowo** - obejmuje wieś Liszkowo,
- **Łączno** - obejmuje wieś Łączno,
- **Lubowo** - obejmuje miejscowości Lubowo, Strzeszyn,
- **Nobliny** - obejmuje wieś Nobliny,
- **Piława** - obejmuje miejscowości Piława, Międzyłesie,
- **Radacz** - obejmuje miejscowości Radacz, Obrąb,
- **Rakowo** - obejmuje wieś Rakowo,
- **Silnowo** - obejmuje miejscowości Silnowo, Osiczyn, Dąbrowica,
- **Starowice** - obejmuje miejscowości Starowice, Czochryń, Jeziorna,
- **Śmiadowo** - obejmuje wieś Śmiadowo,
- **Uniemino** - obejmuje miejscowości Uniemino, Okole.

Rysunek nr 1. Mapa gminy Borne Sulinowo



Liczba ludności w gminie na przestrzeni ostatnich 15 lat uległa znacznej zmianie, nastąpił przyrost ludności spowodowany w głównej mierze rozwojem miasta Borne Sulinowo. Zgodnie z danymi statystycznymi z ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie w roku 1993 gmina liczyła 5563 mieszkańców, podczas gdy w roku 2010 liczba mieszkańców wynosiła już 9850 mieszkańców. Gminę Borne Sulinowo można określić gminą ludzi młodych, bowiem 31 % stanowią mieszkańcy poniżej 18 roku życia, 53 % to osoby w wieku produkcyjnym (od 19 roku życia do 60 lat i do 65 roku mężczyźni) i 16 % to emeryci.

Wykres 2. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Borne Sulinowo w 2010 roku.

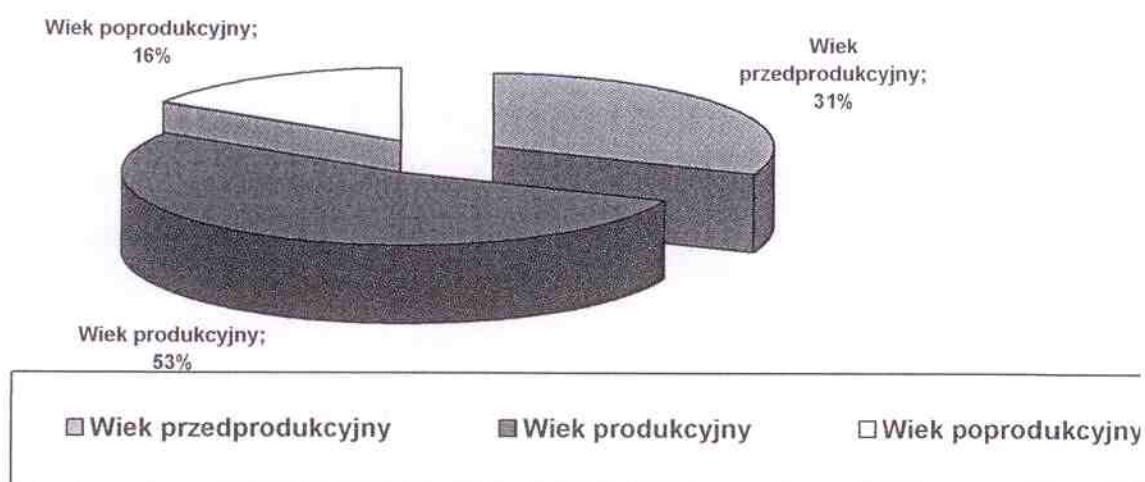


Tabela nr 1. Stan ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Borne Sulinowo w latach 2005-2010.

Lp.	Miejscowość	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
1.	Borne Sulinowo	4240	4363	4202	4191	4790	4671
2.	Brzeźno	7	8	8	8	8	8
3.	Ciemino	39	39	44	50	57	52
4.	Ciemino Małe	6	4	4	6	8	12
5.	Czochryń	17	17	16	18	20	19
6.	Dąbie	243	237	230	215	229	217
7.	Dąbrowica	26	29	32	33	36	41
8.	Grzywnik	18	16	16	16	16	17
9.	Grabno	2	1	1	1	-	3
10.	Jeleń	432	412	389	384	416	409
11.	Jelonek	9	78	75	74	77	76
12.	Juchowo	367	379	343	317	352	342
13.	Jeziorna	5	5	6	5	4	5
14.	Kłomino	13	16	8	8	9	15
15.	Komorze	36	36	32	33	36	35
16.	Kielpino	139	132	135	146	147	136
17.	Kolanowo	25	23	21	19	18	18
18.	Kragi	336	327	329	322	343	359
19.	Kucharowo	60	60	59	48	50	53
20.	Kłosówko	31	32	31	27	28	30
21.	Kądzielna	47	45	46	48	52	54
22.	Liszkowo	325	328	305	279	303	295
23.	Łubowo	1128	1120	1056	1023	1092	1091
24.	Łączno	86	89	86	82	88	84
25.	Międzylesie	43	44	44	44	47	44
26.	Nobliny	91	94	88	89	93	97

27.	Okole	18	17	14	12	14	10
28.	Obręb	20	18	17	15	16	14
29.	Osiczyn	36	35	35	37	41	39
30.	Płytnica	6	6	6	7	7	7
31.	Pilawa	262	266	254	242	245	237
32.	Przyjezierze	69	73	74	73	75	76
33.	Radacz	424	421	402	383	406	418
34.	Rakowo	220	224	214	203	209	215
35.	Strzeszyn	36	35	36	34	31	33
36.	Starowice	45	45	40	39	43	43
37.	Silnowo	276	270	273	263	302	293
38.	Śmiadowo	124	115	112	115	119	124
39.	Uniemino	178	175	161	140	152	142
40.	Zamęcie	0	0	0	0	0	0

3.2 Charakterystyka rynku pracy

Na dzień 31 grudnia 2010 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku zarejestrowanych było 796 bezrobotnych zamieszkałych na terenie Gminy Borne Sulinowo, w tym 450 kobiet. W mieście zamieszkiwało 293 osób bezrobotnych, w tym 172 kobiety, a na terenach wiejskich odpowiednio 503 bezrobotnych, w tym 278 kobiet. W prowadzonych badaniach potrzeb społecznych w gminie Borne Sulinowo mieszkańcy jako jeden z największych problemów wykazywali trudności ze znalezieniem pracy (47% badanych). Respondenci wskazywali nie tylko na słaby rozwój gospodarczy i brak miejsc pracy na terenie gminy, ale też na złą postawę mieszkańców wobec pracy. Wielu z nich wykazuje brak motywacji oraz postawę roszczeniową. Największe problemy z podjęciem zatrudnienia w gminie mają osoby młode oraz osoby po 45 roku życia. Wskazują na to statystyki prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku.

Tabela nr 2. Zarejestrowani bezrobotni z terenu gminy Borne Sulinowo (stan na 31.12.2010 r.)

	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym kobiety	Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	W tym kobiety
Ogółem	796	450	210	108
Miasto	293	172	91	57
Wieś	503	278	119	51

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku

W gminie Borne Sulinowo w latach 2006-2010 liczba osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku spadła z 951 osób do 796 osób. Jednocześnie stopa bezrobocia we wskazanym okresie spadła z 17,4 % do 13,5%. Powyższą sytuację przedstawiają tabele nr 3 oraz nr 4.

Tabela nr 3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Borne Sulinowo w latach 2006-2010.

Rok	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
	ogółem	w tym kobiet
2006	951	576
2007	757	466
2008	671	429
2009	809	446
2010	769	450

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku

Tabela nr 4. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w gminie Borne Sulinowo w latach 2006-2010.

Data	Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego
31.12.2006	17,4%
31.12.2007	13,5%
31.12.2008	11,6%
31.12.2009	13,9%
31.12.2010	13,5%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku

Z powyższych danych wynika, że po okresie zmniejszania się bezrobocia, nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych. Może to być efektem światowego kryzysu gospodarczego i zmniejszenia tempa rozwoju gospodarczego. Zdaniem przedsiębiorców, składających oferty pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku w gminie brakuje ludzi mających konkretne kwalifikacje i umiejętności praktyczne.

3.3 Otoczenie gospodarcze

W latach 2005-2010 obserwowany był wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy. W strukturze funkcjonujących przedsiębiorstw przeważający jest udział sektora prywatnego. W 2010 roku, na terenie gminy funkcjonowało około 468 podmiotów gospodarczych.

Tabela nr 5. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy Borne Sulinowo w latach 2005 - 2010.

Lata	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba podmiotów	53	61	64	92	78	93

Źródło: Ewidencja działalności gospodarczej Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie.

4. Pomoc Społeczna w Gminie Borne Sulinowo

4.1 Struktura organizacyjna oraz zadania Miejsko-Gminnego Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie

Pomoc społeczna jest ważnym elementem całego systemu wsparcia mieszkańców. Jej pozycję wyznacza z jednej strony realizacja podstawowych zadań ustawowych, z drugiej strony - koordynowanie działań wszelkich podmiotów, współtworzących system społecznego wsparcia. W Gminie Borne Sulinowo realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej zajmuje się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pracownicy ośrodka jako priorytet przyjmują wspieranie środowisk i rodzin najbardziej zagrożonych ubóstwem i trudnościami w rozwiązywaniu narastających problemów, nie tylko ekonomicznych, ale także wychowawczych, zdrowotnych i innych. Zakres zadań w ostatnich kilku latach został znacznie rozszerzony o zadania wynikające m.in. z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych. W związku z powyższym Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje bardzo ważne zadania na rzecz strategii rozwiązywania problemów społecznych danej społeczności lokalnej. Zapisy powyższych ustaw wskazują jakie zadania własne i zlecone gminie realizuje Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzenie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie

przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,

- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo - wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywanie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,

- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej a wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechnienia ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach,
- przyznawanie i wypłata dodatków mieszkaniowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.

Strukturę organizacyjną MGOPS w Bornem Sulinowie tworzą:

Sekcja Służb Socjalnych, w skład której wchodzi :

- Kierownik Sekcji Służb Socjalnych,
- Pracownicy socjalni,
- Stanowisko ds. dodatków mieszkaniowych,
- Opiekunki i pomoce sąsiedzkie.

Sekcja Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego, w skład której wchodzi:

- Kierownik Sekcji Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego,
- Pracownicy obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,

Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym, w skład którego wchodzi :

- Kierownik,
- Personel merytoryczny,
- Personel obsługi.

Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym funkcjonuje od 1 stycznia 1999r. zwany dalej „ŚDS”, zapewnia oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Do podstawowego zakresu działania Środowiskowego Domu Samopomocy należy:

- rehabilitacja społeczna, a w szczególności: zapewnienie osobom chorym psychicznie i upośledzonym umysłowo wsparcia społecznego oraz rozwinięcie w nich podstawowych umiejętności potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie poprzez zajęcia integracyjne, trening umiejętności społecznych, zajęcia plastyczne i techniczne, zajęcia muzyczno – ruchowe, kulturalne, rewalidacyjno-wychowawcze, rekreacyjne, ogólnousprawniające, wycieczki – nawiązywanie współpracy, spotkań i uczestnictwo innych ŚDS, zajęcia praktyczno-użyteczne, nadzór nad wykonywaniem koniecznych badań i wizyt lekarskich, pracę socjalną

- z pensjonariuszami oraz ich rodzinami, zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych i higienicznych,
- kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza: zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji,
- pomoc rodzinom osób chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo poprzez terapię grupową i indywidualną z psychoterapeutą, stałe kontakty pracownika socjalnego i wspieranie w rozwiązywaniu problemów życiowych, organizowanie grup samopomocowych, edukację rodzin w zakresie problemów wynikających z faktu choroby psychicznej i upośledzenia umysłowego i możliwości radzenia sobie z nimi,
- integracja osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo ze środowiskiem poprzez organizowanie wystaw, kiermaszy i występów pensjonariuszy poza Domem, organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi, udział w imprezach organizowanych przez inne placówki.
- utrzymanie ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Od 2006r. przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie działa **Centrum Wolontariatu**. Misją i zadaniem Wolontariatu – jest rozwój zjawiska wolontariatu w lokalnym środowisku oraz uzupełnianie i poszerzanie zakresu usług dotychczas oferowanych przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, a nie wkraczanie w kompetencje pracowników zatrudnionych na etacie.

Cele programu wolontarystycznego:

1. Celem nadrzędnym programu jest pomoc osobom chcącym pracować na zasadzie wolontariatu w znalezieniu miejsca dla rozwijania swojej aktywności, a wszystkim zainteresowanym pomocą ze strony wolontariuszy wskazanie ludzi gotowych tę pomoc ofiarować.
2. Głównym celem programu – jest zwiększenie aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy Borne Sulinowo. Aktywność obywatelska jest rozumiana jako szeroko pojęta wrażliwość na życie społeczne, wyzwająca chęć do działania w celu poprawy istniejącego stanu rzeczy. Aktywność mieszkańców może przybrać formę profesjonalnej działalności wolontarystycznej tj. takiej, gdzie w sposób zorganizowany, skuteczny – członkowie danej społeczności lokalnej zmieniają swoje środowisko.

3. Poszerzenie świadczonych przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej form pomocy wolontariatalnej wykorzystanie wolontariuszy, którzy mogą nieść pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży szkolnej, która ma problemy w nauce, kontaktach z rówieśnikami i otoczeniem itp.
4. Przełamywanie stereotypu- pomoc społeczna nie jest tylko dla ludzi skrajnie biednych lecz z usług wolontariuszy może korzystać każdy potrzebujący bez względu na jego status materialny.
5. Przełamywanie stereotypu, że Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej to tylko „rozdawanie” pieniędzy.
6. Integracja mieszkańców wokół lokalnych problemów społecznych.
7. Włączanie zwykłych ludzi „z ulicy” do niesienia pomocy innym.

Przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie od 3 marca 2006 r. funkcjonuje **Klub Aktywnego Seniora "AS"**, który jest miejscem, gdzie osoby starsze interesująco i aktywnie mogą spędzić swój wolny czas. Dlatego też Ośrodek Pomocy Społecznej proponuje wszechstronną ich aktywizację w następujących zajęciach klubu:

- rehabilitację ruchową (w tym wyjazd na basen),
- wycieczki: piesze, rowerowe i autokarowe,
- wspólne czytanie i analizowanie literatury proponowanej przez seniorów,
- spotkania z ciekawymi ludźmi,
- wspólne śpiewanie, słuchanie muzyki,
- zabawy taneczne,
- spotkania pozwalające na zaprezentowanie własnych zdolności i umiejętności: literackich, plastycznych, kulinarnych oraz nabywanie nowych umiejętności w tym zakresie,
- celebrowanie świąt (Wigilia, Wielkanoc, Dzień Seniora itp.),
- pomoc koleżeńską polegającą na organizowaniu grup samopomocowych działających na rzecz środowiska uczestników Klubu Aktywnego Seniora oraz Grup Wolontariatu – działających na rzecz innych osób potrzebujących wsparcia,
- udział w organizowanych festynach i wystawach na terenie gminy,
- inne zajęcia np.: zajęcia językowe, ABC komputera (doskonalenie umiejętności obsługi komputera, poruszania się po stronach internetowych).

W dniu 27 maja 2007 roku z inicjatywy pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie powstało **Stowarzyszenie – Borneńskie Centrum Inicjatyw Społecznych „Universum”** – Nr KRS 0000281534; jest dobrowolnym, samorządowym zrzeszeniem, działającym na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 20 poz.104 z późn. zm.) oraz Statutu. Posiada osobowość prawną, a swoją działalność opiera na pracy społecznej członków. Podejmuje szereg inicjatyw związanych z przeciwdziałaniem wykluczenia społecznego zwłaszcza osób niepełnosprawnych, dzieci, osób starszych, pozyskując na ten cel środki finansowe z różnych funduszy zarówno krajowych jak i unijnych. Celami stowarzyszenia jest m.in.

- pomoc społeczna osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych osób i rodzin,
- działalność charytatywna, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, w wieku emerytalnym, a także dzieci i młodzieży,
- promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- propagowanie czynnego i twórczego sposobu życia mieszkańców społeczności lokalnej w zgodzie z naturą, tradycją i współczesnością,
- działalność wspomagająca rozwojowi gospodarczemu, w tym rozwojowi przedsiębiorczości,
- wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnej,
- porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo inne organizacje pozarządowe,
- nauka ,edukacja, oświata i wychowanie.

Od 2008 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie przystąpił jako partner do realizacji **Projektów Systemowych** współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 Priorytet VII Promocja integracji społecznej - pod nazwą „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji w powiecie szczecineckim”. Liderem projektu jest Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Szczecinku. Głównym celem projektu jest udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów osobistych rodzin i osób objętych projektem, klientów pomocy społecznej poprzez zwiększenie umiejętności społecznych, zawodowych, zwiększenie samodzielności, zaradności, wzrost umiejętności

organizacji dobrej i sprawnej opieki nad dzieckiem tak, żeby w jak najkrótszym czasie doprowadzić do zwiększenia mobilności i aktywności tych osób na rynku pracy.

Skuteczność wykonywanych zadań przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej możliwa jest dzięki współpracy z innymi instytucjami:

Szkołami - w zakresie dożywiania dzieci i rozwiązywania problemów wychowawczych;

Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie i uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz współuzależnienia;

Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku – w zakresie organizowania opieki w rodzinach zastępczych;

Komisariatem Policji i Strażą Miejską w Bornem Sulinowie, Sądem Rejonowym w Szczecinku, Kuratorami Zawodowymi i Społecznymi – w zakresie rozwiązywania problemów w środowiskach zagrożonych patologiami;

Powiatowym Urzędem Pracy w Szczecinku – w zakresie kierowania osób bezrobotnych do pracy w ramach robót publicznych, stażu, przygotowania zawodowego, prac społecznie użytecznych, na warsztaty aktywizujące;

Lekarzami i pielęgniarkami środowiskowymi - w zakresie umożliwienia wizyt celem wykonywania badań lekarskich, wypełniania zaświadczeń lekarskich dla osób ubiegających się o przyznanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, skierowania do Domu Pomocy Społecznej, czy uzyskania stopnia niepełnosprawności;

Poradnią Zdrowia Psychicznego w Szczecinku - w zakresie kierowania osób z zaburzeniami psychicznymi do Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie;

Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie i Biblioteką Publiczną w Bornem Sulinowie - w zakresie podejmowania wspólnych działań na rzecz społeczności lokalnej;

Stowarzyszeniem Trzeźwościowym Klub Abstynenta „Pierwszy Krok” - w zakresie motywowania osób uzależnionych do pracy nad wewnętrzną przemianą i utrzymaniem abstynencji;

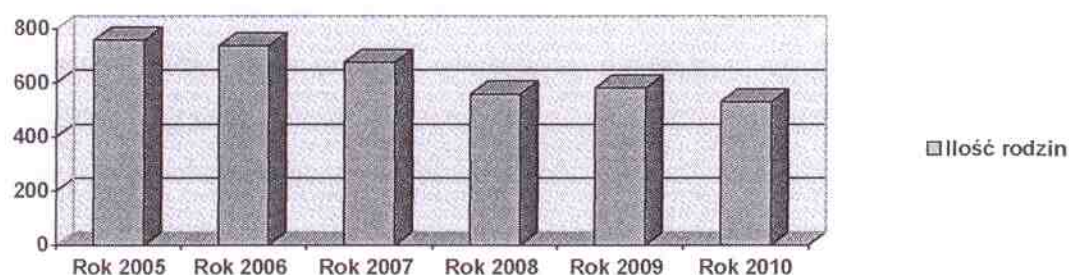
Borneńskim Centrum Inicjatyw Społecznych „Universum” - w zakresie przygotowywania realizacji projektów na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;

oraz innymi partnerami społecznymi, instytucjami, organizacjami pozarządowymi, Kościołami, przedsiębiorstwami.

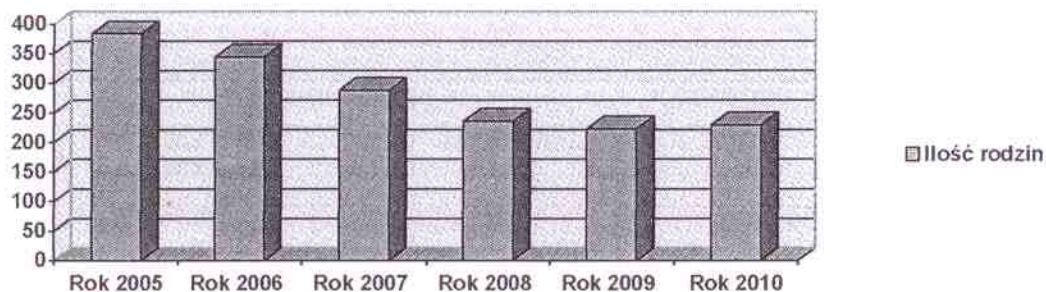
4.2 Ogólna charakterystyka rodzin objętych systemem pomocy społecznej

W gminie Borne Sulinowo liczba osób objętych pomocą społeczną zmienia się z roku na rok. Największą liczbę rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej odnotowano w roku 2005.

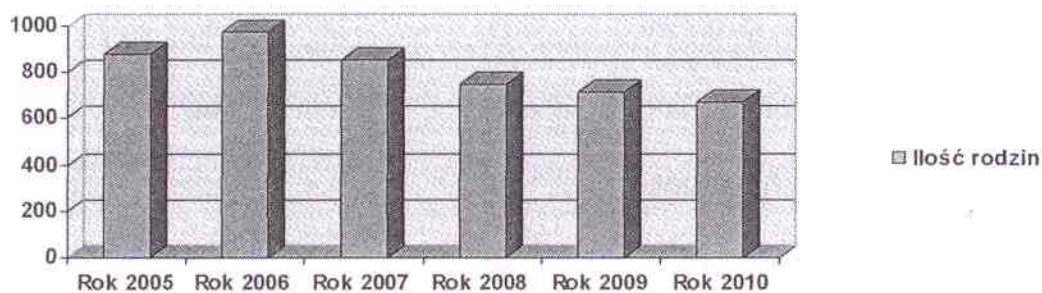
Wykres 3. Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2005-2010.



Wykres 4. Liczba rodzin, którym przyznano dodatki mieszkaniowe w latach 2005-2010.



Wykres 5. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia rodzinne w latach 2005-2010.



Okres transformacji przyniósł polskim rodzinom i ich dzieciom wiele problemów wynikających z realizowania podstawowych potrzeb życiowych. Rodzina stanowi podstawowe i niezastąpione środowisko, w którym rodzą się i wychowują następne

pokolenia. Wypełniając swoją funkcję zwłaszcza wychowawczą rodzina wpływa na „jakość” młodego pokolenia, jego rozwój emocjonalny i intelektualny. Materiałem wyjściowym do prac nad gminną strategią rozwiązywania problemów społecznych były wyniki analiz kwestii społecznych, w tym przede wszystkim problemów i potrzeb zgłaszanych przez klientów ubiegających się o pomoc, prowadzonych przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie. Przedmiotem diagnozy są poszczególne i charakterystyczne dla różnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości. Zasadniczą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie i ubóstwo. Brak zatrudnienia jest nie tylko indywidualnym problemem człowieka, lecz niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, stając się źródłem wielu problemów i dysfunkcji. Do katalogu istotnych problemów społecznych, które wymagają podejmowania wszechstronnych działań należy również zaliczyć długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, starość, uzależnienie, przemoc, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Ogólna charakterystyka rodzin objętych systemem pomocy społecznej w latach 2005-2010 została zamieszczona w poniższych tabelach.

Tabela nr 6. Powody przyznania pomocy I-XII 2005 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	W TYM NA WSI	
UBÓSTWO	529	377	2111
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	16	3	19
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	17	16	102
BEZROBOCIE	525	382	2139
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	230	158	788
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	355	237	1229
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA	205	157	1084

GOSPODARSTWA DOMOWEGO w tym:			
a) RODZINY NIEPEŁNE	104	72	403
b) RODZINY WIELODZIELNE	122	103	805
ALKOHOLIZM	106	74	375
NARKOMANIA	0	0	0
PRZEMOC W RODZINIE	12	6	68
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIA LOSOWE	3	3	14
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Tabela nr 7. Powody przyznania pomocy I-XII 2006 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	W TYM NA WSI	
UBÓSTWO	500	350	1924
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	14	3	15
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	18	16	100
BEZROBOCIE	499	356	1955
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	204	139	675
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	314	200	1057
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH	210	155	1054

OPIEKUNczo- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO w tym:			
a) RODZINY NIEPEŁNE	108	72	399
b) RODZINY WIELODZIETNE	124	101	774
ALKOHOLIZM	103	67	314
NARKOMANIA	0	0	0
PRZEMOC W RODZINIE	8	6	48
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUNczo – WYCHOWAWCZE	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIA LOSOWE	0	0	0
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Tabela nr 8. Powody przyznania pomocy I-XII 2007 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	W TYM NA WSI	
UBÓSTWO	461	319	1738
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	10	0	10
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	46	32	240
BEZROBOCIE	432	302	1651
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	202	130	645
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	278	168	887
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH	204	141	994

OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO w tym:			
a) RODZINY NIEPEŁNE	98	63	329
b) RODZINY WIELODZIELNE	121	92	740
ALKOHOLIZM	95	59	291
NARKOMANIA	0	0	0
PRZEMOC W RODZINIE	13	11	70
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIA LOSOWE	4	1	6
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
KŁĘSKA ŻYWIŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Tabela nr 9. Powody przyznania pomocy I-XII 2008 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	W TYM NA WSI	
UBÓSTWO	357	250	1198
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	7	3	13
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	63	44	359
BEZROBOCIE	245	184	958
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	156	92	473
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	175	103	518

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO w tym:	116	67	582
a) RODZINY NIEPEŁNE	45	31	160
b) RODZINY WIEŁODZIETNE	78	38	454
ALKOHOLIZM	49	27	157
NARKOMANIA	0	0	0
PRZEMOC W RODZINIE	6	4	34
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIA LOSOWE	0	0	0
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Tabela nr 10. Powody przyznania pomocy I-XII 2009 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	W TYM NA WSI	
UBÓSTWO	294	181	1078
SIEROCTWO	1	0	1
BEZDOMNOŚĆ	9	2	18
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	78	50	436
BEZROBOCIE	245	157	949
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	149	89	479

DŁUGOTRWALA CHOROBA	148	74	421
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO w tym:	92	65	442
a) RODZINY NIEPEŁNE	49	30	167
b) RODZINY WIELODZIELNE	47	38	293
ALKOHOLIZM	45	26	145
NARKOMANIA	0	0	0
PRZEMOC W RODZINIE	6	6	30
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIA LOSOWE	1	1	4
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Tabela nr 11. Powody przyznania pomocy I-XII 2010 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	W TYM NA WSI	
UBÓSTWO	320	202	1169
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	10	0	14
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	81	55	478
BEZROBOCIE	276	180	1094

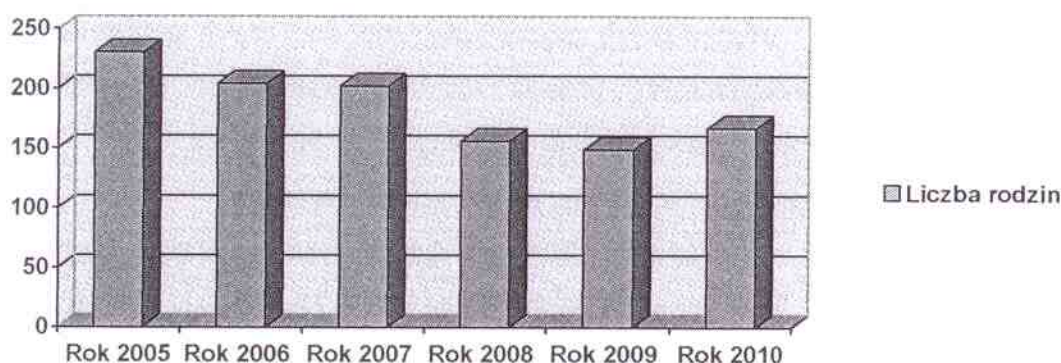
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	167	99	494
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	166	83	416
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO w tym:	80	50	403
a) RODZINY NIEPEŁNE	50	25	195
b) RODZINY WIEŁODZIETNE	33	27	226
ALKOHOLIZM	51	29	174
NARKOMANIA	1	0	1
PRZEMOC W RODZINIE	5	4	29
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PŁACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIA LOSOWE	0	0	0
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

Liczby rodzin nie sumuje się z przyczynami korzystania z pomocy społecznej. W rodzinach występuję więcej niż jedna przesłanka uprawniająca do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Wsparcie udzielane beneficjentom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ma charakter nie tylko pomocy finansowej. Pracownicy socjalni zgłaszają swoich podopiecznych do udziału w różnego rodzaju projektach aktywizujących, ułatwiających znalezienie pracy, zmieniających postawy (projekty unijne, prace społecznie użyteczne), pomagają w uzyskaniu świadczeń z innych instytucji, doradzają jak załatwić konkretne sprawy w urzędach, oferują pomoc w redagowaniu i uzupełnianiu różnego rodzaju dokumentów.

4.3 Osoby niepełnosprawne

Istotnym niepokojącym problemem po bezrobociu i wynikającym z niego ubóstwie jest duża liczba osób niepełnosprawnych i ich sytuacja materialno-bytowa. Jak wynika ze sprawozdania z działalności Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za rok 2010 osoby niepełnosprawne jako trzecia po ubóstwie i bezrobotnych jest grupą najczęściej korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej.

Wykres 6. Liczba rodzin, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności.



Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulimowie

Za niepełnosprawne należy uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwale lub okresowo utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów. Analiza sytuacji rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi pozwala na wysunięcie wniosku, że negatywny wpływ niepełnosprawnego dziecka na życie dziecka i jego rodziny byłby mniejszy, gdyby rodzina dziecka miała lepsze warunki finansowe. Rodziny, w których pojawiło się dziecko niepełnosprawne często popadają w biedę, ponieważ na skutek konieczności zapewnienia dziecku zwiększonej opieki mają ograniczone możliwości zarobkowania, awansu zawodowego, a często wręcz muszą z pracy zrezygnować (dotyczy to głównie matek). Stres związany z chorobą dziecka i trudną sytuacją materialną w połączeniu z poczuciem osamotnienia wywołują poczucie bezradności i bierności, potęgując wiarę we wszechwładną moc pieniądza. Ze względu na niewystarczające możliwości zwiększenia środków finansowych budżetu państwa - pomoc rodzinie dziecka niepełnosprawnego powinna zmierzać do uruchomienia pozamaterialnych instrumentów przeciwdziałających poczuciu osamotnienia rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, głównie tych instrumentów, które wspierają rodzinę w funkcjach opiekuńczych.

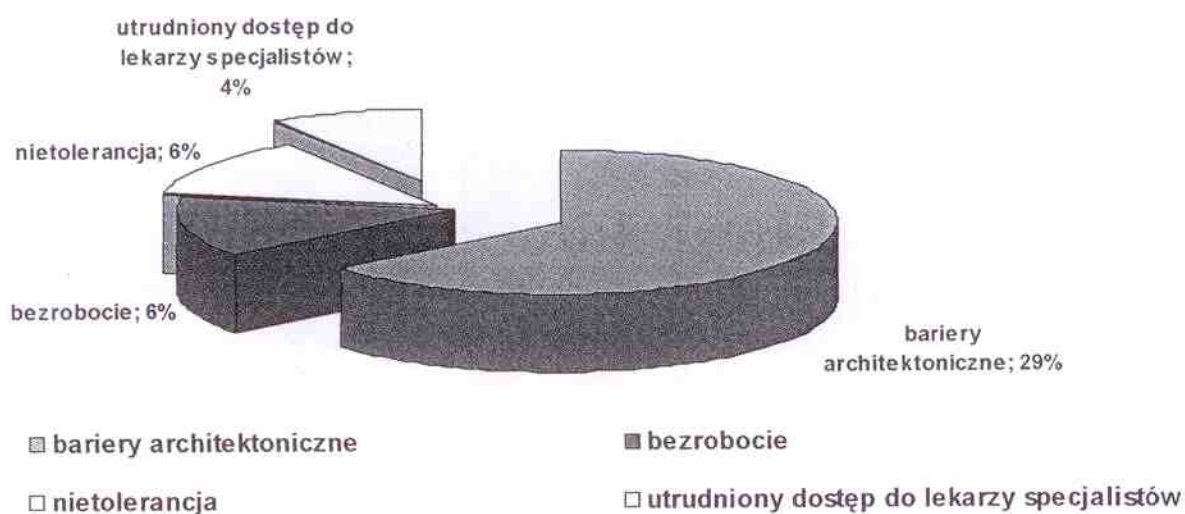
Rodziny, w których są dorosłe osoby niepełnosprawne najczęściej środków przeznaczają na zakup leków, rehabilitację zdrowotną, poprawę warunków mieszkaniowych. Stąd wniosek, że niepełnosprawność jest czynnikiem silnie wpływającym na obniżenie dochodów rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie z samorządem terytorialnym, osobami zainteresowanymi pomocą osobom niepełnosprawnym podejmuje aktywną politykę na rzecz przeciwdziałania skutkom społecznego wykluczenia osób niepełnosprawnych m.in. poprzez:

- 1) prowadzenie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo oraz świadczenia zwykłych usług opiekuńczych dla osób starszych – od 1990 roku,
- 2) pracy stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych w Bornem Sulinowie, do których należą m.in.:
 - Stowarzyszenie Osób działających na Rzecz Usprawnienia Chorych na Stwardnienie Rozsiane i Osób Niepełnosprawnych „Na pomoc”,
 - Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Ich Rodzin „Promyk Nadziei”,
 - Borneńskie Centrum Inicjatyw Społecznych „Universum”.
- 3) funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie,
- 4) funkcjonowanie Środowiskowego Domu Pomocy Społecznej dla osób od 18 roku życia z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym,
- 5) funkcjonowanie sali rehabilitacyjnej dla dzieci niepełnosprawnych „Sala Doświadczenia Świata”.

Respondenci w trakcie badania potrzeb społecznych gminy zostali zapytani o to, czy dostrzegają jakieś problemy, które mogą w sposób szczególny dotyczyć osoby niepełnosprawne - 29% osób wskazało na istniejące bariery architektoniczne jako główny problem niepełnosprawnych mieszkańców gminy Borne Sulinowo. Na pozostałych miejscach znalazły się: brak lekarzy specjalistów, a także kłopoty ze znalezieniem odpowiedniej pracy i nietolerancja.

Wykres nr 7. Najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych.



W trakcie wywiadów rozmówcy wskazywali przede wszystkim na bariery architektoniczne, jednak pojawiały się także wypowiedzi mówiące o bezradności tej grupy, o niewiedzy dotyczącej możliwości rozwoju zawodowego i osobistego, ponadto uzyskano informację o tym, że rodziny dotknięte niepełnosprawnością mają poczucie wstydu i strachu przed ludźmi.

4.4 Ubóstwo

W okresie transformacji nastąpiło zwiększenie zróżnicowania warunków bytu rodzin. Nastąpiło obniżenie dochodów z pracy jako głównej podstawy egzystencji. Wzrosła liczba rodzin utrzymujących się ze świadczeń pomocy społecznej. Drastyczny spadek dochodów z największą siłą dotknął rodziny z dziećmi na utrzymaniu. W wielu rodzinach pojawiło się zjawisko ubóstwa wśród młodej i aktywnej zawodowo populacji oraz wśród dzieci. W roku 2005 r. udzielono pomocy 529 rodzinom dotkniętym ubóstwem, zaś w roku 2010 liczba ta zmalała do 320. Zagrożenie ubóstwem wzrasta zwłaszcza w rodzinach o licznych potomstwie. Dzieci w rodzinach biednych są niedożywione i pomimo znacznego udziału wydatków na żywność ilościowe i jakościowe spożycie artykułów żywnościowych odbiega w nich od norm minimalnych.

W celu złagodzenia skutków ubóstwa wśród najmłodszych grup społeczeństwa Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulimowie realizuje corocznie dożywianie dzieci z rodzin najuboższych.

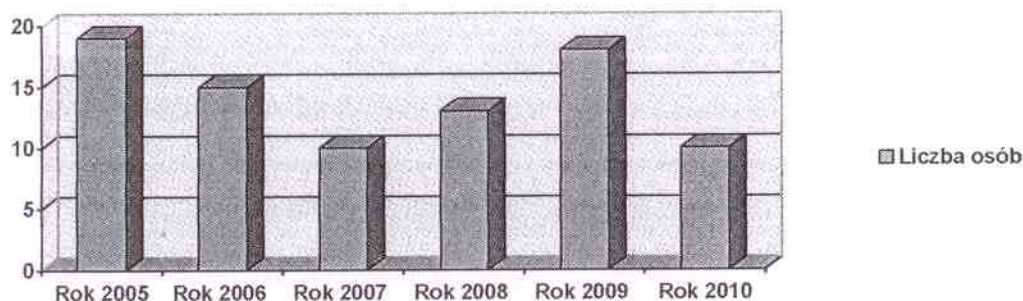
Głównymi formami pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze, które zapewniane są w miejscu zamieszkania, co ma na celu zapobiec utracie kontaktu ze swoim środowiskiem osoby z nich korzystającej. Czasami realizacja tych usług nie jest możliwa w miejscu zamieszkania i wtedy osoba wymagająca stałej opieki może ubiegać się o skierowanie do Domu Pomocy Społecznej. Na terenie gminy brak jest placówek dziennego pobytu dla ludzi starszych, natomiast działają 3 kluby:

- 1) Klubu Aktywnego Seniora „AS” w Bornem Sulinowie,
- 2) Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów w Bornem Sulinowie,
- 3) Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów w Łubowie.

4.6 Zjawisko bezdomności

Ograniczeniem zjawiska bezdomności na terenie gminy zajmują się takie instytucje jak: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski oraz Komisariat Policji w Bornem Sulinowie i Sąd Rejonowy w Szczecinku.

Wykres nr 9. Liczba osób bezdomnych w latach 2005-2010



Część z osób bezdomnych zamieszkuje u swoich rodzin, znajomych lub przebywa poza terenem gminy. Okres w którym zwraca się szczególną uwagę na osoby bezdomne to tzw. okres ochronny, który trwa od 1 listopada do 31 marca. W tym czasie sprawdzane są miejsca gdzie mogą przebywać osoby bezdomne oraz uzależnione od alkoholu. Oprócz możliwości skorzystania z miejsc noclegowych w innych gminach bezdomni otrzymują gorące posiłki, obiady i odzież. W stosunku do osób bezdomnych prowadzona jest praca socjalna oraz praca dzielnicowych. Osoby bezdomne realizują indywidualne programy wychodzenia z bezdomności oraz kontrakty socjalne. Do innej grupy osób bezdomnych należą bezdomni alkoholicy. Stracili oni zarówno miejsca pobytu jak i bliskich. Opuścili ich sami lub zostali odrzuceni przez innych. Wiemy, że terapia uzależnienia nie wystarczy, konieczna wydaje się intensywna praca nad problemem bezdomności.

Dopiero wówczas pomocna może okazać się grupa jednorodna. Potrzebne jest jednak założenie, że problem alkoholowy jest pierwotny. Nie można skutecznie leczyć alkoholizmu bezdomnych, nie rozumiejąc problemu bezdomności. Bezdomność to konieczność życiowa osób, które nie mają możliwości godnego zamieszkania, a jedynie szansę na tymczasowe schronienie. Bezdomni to osoby charakteryzujące się wyizolowaniem, bezradnością, zerwanymi więzami z rodziną. To osoby, które wytworzyły mechanizm przystosowania do trwania w trudnych warunkach, na których skrajne warunki życiowe wymuszają i narzucają trwanie w patologicznym stanie pod względem psychofizycznym.

4.7 Problematyka uzależnień

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin należy nadużywanie alkoholu, co stanowi groźną plagę społeczną. Spożywanie dużych ilości alkoholu powoduje zaburzenia w realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej, socjalizacyjnej i emocjonalnej rodziny. Wzorce nadmiernego picia w rodzinie przechodzą często z rodziców na dzieci. Grono osób pijących zwiększa się regularnie. Wczesna inicjacja alkoholowa jest szczególnie niebezpieczna, gdyż działa na młody organizm destrukcyjnie w sferze fizjologicznej i psychologicznej. Intensywne picie szybko przekształca się w uzależnienie. W celu przeciwdziałania narastania zjawiska alkoholizmu, konieczne jest wzmocnienie działań profilaktycznych, a także pomoc osobom już uzależnionym. Cel ten jest realizowany poprzez aktywne działanie Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bornem Sulinowie. Zjawisko narkomanii pojawiło się stosunkowo niedawno, bo w latach 90-tych ubiegłego stulecia. Niemniej jednak jest to jeden z najważniejszych problemów i zagrożeń z jakimi stykają się mieszkańcy gminy. Skalę narastającego zjawiska narkomanii obrazują raporty policji, które odnotowują wzrost ilości stwierdzonych przestępstw. Dlatego tak ważne są działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych. Rozwój zjawiska narkomanii wiąże się z kłopotami osobistymi, trudnymi warunkami życia, wpływem niewłaściwego środowiska, oraz chęcią ucieczki od rzeczywistości, która szczególnie młodym ludziom jawi się szaro i mało atrakcyjnie.

Problematyka uzależnień na terenie gminy Borne Sulinowo jest podejmowana poprzez odpowiednie instytucje samorządowe, których ustawowym obowiązkiem jest minimalizowanie problemów i patologii o charakterze społecznym. Do instytucji i organizacji mogących świadczyć pomoc dla osób dotkniętych problemem uzależnień należą:

- Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bornem Sulinowie,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych w Bornem Sulinowie, gdzie wykwalifikowany specjalista udziela porad i pomocy osobom już uzależnionym,
- Stowarzyszenie Trzeźwościowe Klub Abstynenta „Pierwszy Krok”,
- Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Patronka” w Szczecinku,
- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie.

Pomocą Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów-Alkoholowych w roku 2005 objęte były 42 osoby. Najwięcej osób z problemem alkoholowym występuje wśród osób między 30 - 50 rokiem życia. W roku 2010 liczba osób w stosunku, do których wszczęto postępowanie o zobowiązanie do leczenia odwykowego zmalała do 27.

Tabela nr 12. Liczba osób zgłoszonych do Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2005-2010 z podziałem na wiek.

Rok	Liczba osób zgłoszonych	Wiek i liczba zgłoszonych osób				
		Do 30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60	Powyżej 60 lat
2005	42	6	13	14	8	1
2006	39	5	11	15	7	1
2007	47	9	15	16	5	2
2008	41	7	16	14	3	1
2009	37	6	13	9	8	1
2010	27	5	9	12	1	0

Tabela nr 13. Liczba mieszkańców Gminy Borne Sulinowo leczonych w oddziale stacjonarnym Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie w latach 2005-2010.

LATA	TERAPIA PODSTAWOWA	BADANIE OKRESOWE I TERAPIA PODTRZYMUJĄCA
2005	3	5
2006	4	5
2007	4	8
2008	3	5
2009	3	7
2010	1	5

Tabela nr 14. Liczba mieszkańców Gminy Borne Sulinowo leczonych w oddziale stacjonarnym Niepublicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej „ Patronka” w Szczecinku w latach 2005-2010.

LATA	TERAPIA PODSTAWOWA	BADANIE OKRESOWE I TERAPIA PODTRZYMUJĄCA
2005	9	2
2006	25	8
2007	11	15
2008	26	23
2009	30	36
2010	38	45

Realizowane są programy mające na celu maksymalne ograniczanie problemów związanych z uzależnieniami - zarówno w przypadku alkoholu jak i narkotyków. Programami profilaktycznymi, mającymi na celu minimalizację problemów związanych z uzależnieniami w gminie Borne Sulinowo, a wdrażanymi i realizowanymi przez Urząd Miejski w Bornem Sulinowie są: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii.

5. Przestępczość

Przestępczość jest jedną ze szczególnych kwestii społecznych, która odciska piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności, w której ma miejsce. Intensywność z jaką występuje ma duży wpływ na formowanie zachowań i postaw społeczności lokalnej. Dlatego tak istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych, operacyjnych oraz porządkowych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na terenie gminy Borne Sulinowo za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialny jest Komisariat Policji i Straż Miejska. Gmina Borne Sulinowo nie należy do regionów zagrożonych przestępczością. Z przeprowadzonej analizy kategorii przestępstw za lata 2006-2010 wynika, że stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy nie uległ pogorszeniu, utrzymał się na poziomie roku poprzedniego. Odnotowano znaczny spadek przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Kategorie przestępstw ilustruje poniższa tabela.

Tabela nr 15. Liczba przestępstw z podziałem na kategorie w latach 2005-2010.

KATEGORIA PRZESTĘPSTW	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
Zabójstwa	0	0	0	0	0	0
Uszkodzenia ciała	3	3	3	8	0	2
Rozboje	0	2	1	0	2	3
Znęcanie się	23	8	7	10	6	7
Groźby karalne	14	3	1	0	1	10
Molestowanie seksualne nieletnich	2	1	0	1	0	0
Kradzież z włamaniem	55	44	19	22	20	10
Kradzież mienia	100	70	62	40	33	40
Kradzież drzewa	1	0	1	0	0	0
Przywłaszczenie mienia	5	1	0	1	2	1
Paserstwo	1	0	0	0	0	1
Ustawa o wychowaniu w trzeźwości	2	0	1	1	1	0
Niealimentacja	7	4	1	1	3	4
Nietrzeźwi kierowcy	16/7*	22/34*	28/56*	34/60*	38/85*	52/56*
Wypadki drogowe	5	2	4	3	4	3
UKS	0	0	0	0	0	0
Oszustwo	3	1	1	1	1	0
Prawo wodne	0	0	0	0	0	0
Ustawa o rybactwie	1	0	1	0	0	0
Prawo łowieckie	3	2	0	0	0	0
Krótkotrwałe użyczenie pojazdu	2	2	0	1	0	0
Ustawa o narkomanii	0	0	0	1	1	2
Inne przestępstwa	33	39	28	26	30	29
Razem	308	259	233	211	244	236

* kierujący rowerem

Z przeprowadzonej analizy wynika, że stan bezpieczeństwa i porządku publicznego, na terenie gminy, pod względem stwierdzonych przestępstw w latach 2005-2010 uległ zmniejszeniu. Niekorzystnym zjawiskiem na terenie gminy są kradzieże mienia, kradzież z włamaniem, oraz nietrzeźwi kierujący. Wzmoczone działania służb prewencyjnych w roku 2010 ujawniły 52 przypadki prowadzenia pojazdu mechanicznego i 56 kierujących rowerem pod wpływem alkoholu i jest to wzrost kolejno o 36 i 49 takich zdarzeń w stosunku do roku 2005. Popelnione czyny przestępcze na terenie gminy w kategoriach znęcania się zmniejszyły się z 23 w roku 2005 do 7 w roku 2010.

Na terenie Gminy Borne Sulinowo w roku 2003 ujawniono łącznie 951 wykroczeń. Kategorię wykroczeń wnioskowych obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela nr 16. Liczba wykroczeń z podziałem na kategorie w latach 2005-2010.

KATEGORIA WYKROCZEŃ	2005r.*	2006r.*	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
Kradzież mienia	23	34	28	10	23	27
Zakłócenia ładu i porządku publicznego	14	26	38	42	42	92
Uszkodzenia mienia	9	16	14	0	0	20
Zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym	11	19	40	32	25	24
Kierujący po spożyciu alkoholu	1	2	3	0	0	14
Ustawa o wychowaniu w trzeźwości	4	19	66	88	71	77
Inne	16	26	30	281	384	77
Razem	78	142	219	44	545	557

* dane bez mandatów

Porównując ilość ujawnionych wykroczeń na terenie gminy w 2010 r. do roku 2005 należy stwierdzić, że odnotowano znaczny wzrost ujawnionych wykroczeń. Wykroczenia te były stwierdzone we wszystkich miejscowościach wchodzących w skład gminy, w związku z powyższym nie można wskazać miejscowości, która byłaby szczególnie zagrożona takimi czynami.

W latach 2007-2010 z terenu gminy zatrzymano do dyspozycji:

- Prokuratury - 74 osoby,
- Sądu – 107 osób.

Z dokonanej analizy wynika, że w kartotece Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie w roku 2010 zarejestrowano 4 nieletnich, w roku 2005 -8 nieletnich sprawców czynów karalnych i 8 nieletnich moralnie zagrożonych.

Wykres nr 10. Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w latach 2005-2010.

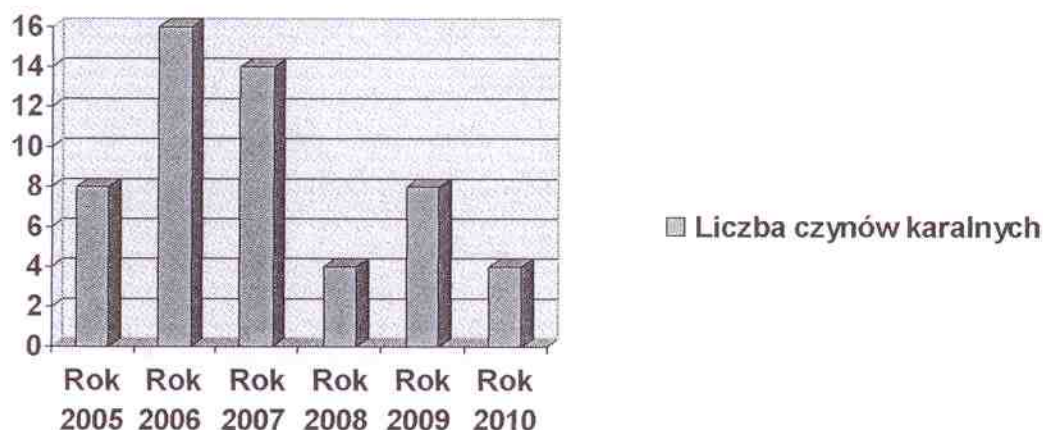


Tabela nr 17. Liczba rodzin, wobec których podejmowano interwencję w latach 2006-2010.

LATA	ALKOHOLIZM	NARKOMANIA	PRZEMOC W RODZINIE	ZANIEDBANIA ZE STRONY RODZICÓW
2006	2	0	10	2
2007	4	0	12	2
2008	3	0	16	4
2009	4	1	10	0
2010	6	0	3	1

6. Opieka zdrowotna

Zdrowie, według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), oznacza dobre samopoczucie fizyczne, psychiczne i społeczne, pozwalające na prowadzenie przez człowieka produktywnego, sensownego i twórczego życia w sferze tak społecznej, jak i ekonomicznej. Przyjęta zasada równości, sprawiedliwości i partycypacji w zdrowiu stanowi istotną przesłankę w realizowaniu podstawowego prawa do zdrowia i korzystania a usług służby zdrowia.

Polityka społeczna, mając na względzie stan zdrowia jednostki, bierze pod uwagę czynniki ekonomiczne i społeczne. Jej zadaniem jest m.in. wyrównywanie dostępu do służby zdrowia oraz tworzenie warunków dla zdrowia społeczeństwa. Natomiast, badając kwestię zdrowia, polityka społeczna rozróżnia jej trzy dziedziny:

- profilaktykę, która ma na celu zapobieganie chorobom w społeczeństwie poprzez kształtowanie odpowiedniego rozwoju człowieka oraz warunków jego życia wpływających na jego zdrowie,
- lecznictwo, którego zadaniem jest nastawienie na człowieka chorego, na rozpoznanie i leczenie,
- rehabilitację, której celem jest przywracanie do zdrowia, sprawności i przydatności społecznej ludzi dotkniętych kalectwem lub upośledzonych fizycznie, psychicznie, społecznie.

Zadania służby zdrowia w dziedzinie lecznictwa i rehabilitacji w gminie realizuje m.in. :

- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Bornem Sulinowie, ul Orła Białego 5,
- Centrum Rehabilitacji Dla Osób Chorych Na Stwardnienie Rozsiane w Bornem Sulinowie, ul. Szpitalna 5,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Lubowie, ul. Strzelecka 3,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Silnowie.

7. Oświata w Gminie Borne Sulinowo

7.1 Ewidencja szkół

W gminie Borne Sulinowo zadania oświatowe oraz opiekuńczo-wychowawcze spełniają przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Na terenie naszej gminy funkcjonują trzy gimnazja, jedno z nich tworzy zespół z szkołą podstawową, a jedno z liceum ogólnokształcącym, ponadto funkcjonują 3 szkoły podstawowe.

Tabela nr 18: Zestawienie szkół publicznych w Gminie Borne Sulinowo

Typ szkoły	Nazwa szkoły	lokalizacja
Publiczne szkoły podstawowe	Szkoła Podstawowa im. Jana Nowaka – Jeziorańskiego	Borne Sulinowo
	Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu	Jeleń
	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej	Juchowo
	Szkoła Podstawowa im. Pierwszych Osadników przy Zespole Szkół	Łubowo
Publiczne szkoły gimnazjalne	Publiczne Gimnazjum	Silnowo
	Gimnazjum przy Zespole Szkół	Łubowo
	Gimnazjum przy Zespole Szkół im. Oflagu II D	Borne Sulinowo
Publiczne szkoły ponad gimnazjalne	Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół im. Oflagu II D	Borne Sulinowo

Rodzina konsekwentnie spełniająca swoje zadania stanowi dla swoich członków źródło poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, więzi i miłości. Dzięki podstawom akceptacji i współdziałania zaspokajają potrzeby psychospołeczne, stwarza okazję do kształtowania osobowości, uczy młode jednostki podstawowych wartości oraz norm powszechnie akceptowanych w danej społeczności. Instytucje oświatowe wspierają rodzinę w edukowaniu, wychowaniu oraz opiece nad dzieckiem. Niestety bardzo często bezradność, z jaką borykają się rodziny w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i nieumiejętność rozwiązywania problemów powodują poważne kryzysy. Przede wszystkim są to zazwyczaj dramatyczne i traumatyczne sytuacje do wychowujących się w nich dzieci. W takich przypadkach instytucje oświatowe, ośrodek pomocy społecznej, placówki opiekuńczo - wychowawcze oraz świetlice wiejskie odgrywają istotną rolę we wsparciu i pomocy rodzinie, podstawowej komórce życia społecznego. Niejednokrotnie jednak wyżej wymienione instytucje poza prowadzeniem działań doraźnych, organizowaniem i prowadzeniem specjalistycznego poradnictwa, kierowaniem placówkami wsparcia dziennego bądź interwencyjnego, są zmuszane przejąć opiekę nad dzieckiem. Aby ograniczyć takie przypadki do minimum, należy prowadzić prawidłowe działania profilaktyczne, edukacyjne i naprawcze.

Tabela nr 19. Liczba oddziałów i liczba uczniów w roku szk. 2009/2010 i roku szk. 2010/2011.

Nazwa szkoły		liczba dzieci		Liczba oddziałów		Liczba dzieci w „0”		Liczba oddziałów „O”		Ogółem I-ba dzieci		Ogółem I-ba oddziałów	
		09/10	10/11	09/10	10/11	09/10	10/11	09/10	10/11	09/10	10/11	09/10	10/11
SP Jeleń		43	43	6	6	9	6	1	1	52	49	7	7
SP Juchowo		136	121	9	8	14	25	1	1	150	146	10	9
SP Borne Sulinowo		356	318	18	17	49	65	2	3	405	383	20	20
ZSZ Łubowo	S.P.	146	129	7	7	21	15	1	1	146	129	7	7
	Gimn.	61	52	4	3	-	-	-	-	61	52	4	3
	razem	207	181	11	10	-	-	-	-	207	181	11	10
ZSZ Borne Sulinowo	Gimn.	263	275	12	12					263	275	12	12
	LO	76	77	3	3					76	77	3	3
	razem	339	352							339	352		
Gimnazjum Silnowo		93	92	6	6					93	92	6	6
Razem		1174	1097	59	56	93	111	5	7	1267	1203	63	62

Źródło: www.bornesulinowo.pl

Tabela nr 20. Stan organizacji przedszkoli publicznych w roku szkolnym 2010/2011.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
1.	Niepubliczne Przedszkole „Muchomorek” w Bornem Sulinowie	2	76
2.	Niepubliczne Przedszkole „Małe przedszkole” w Łubowie	2	40

Źródło: www.bornesulinowo.pl

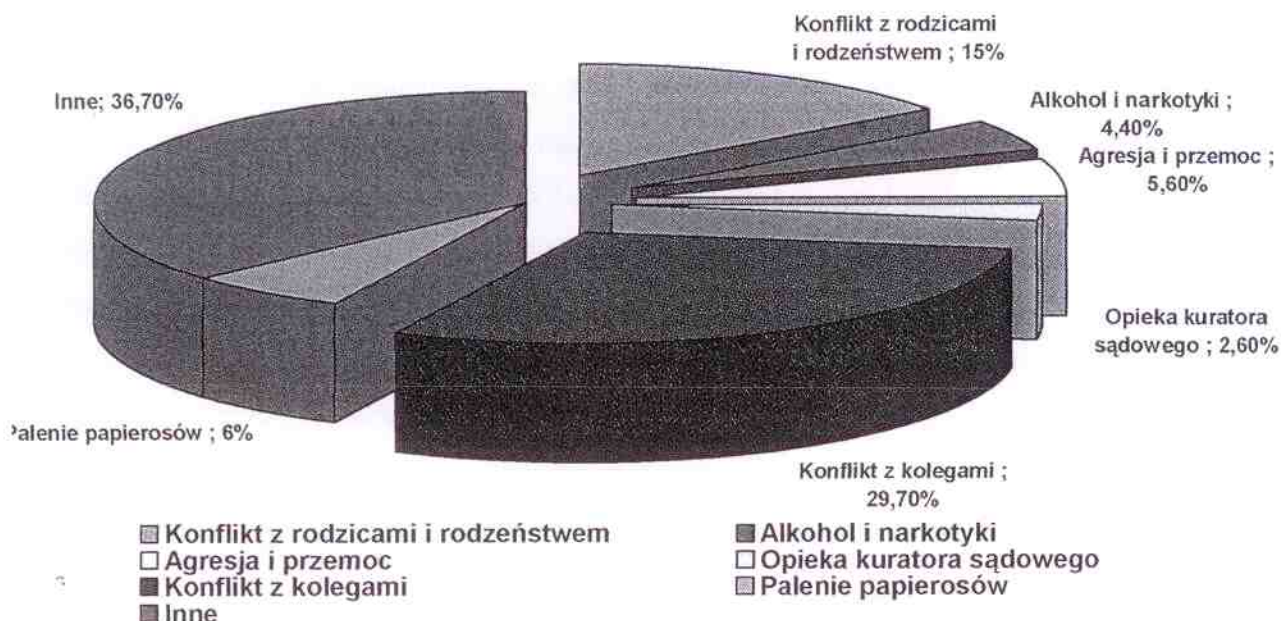
Istotną funkcją szkoły jest prowadzenie świetlicy oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów, szczególnie tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz rodzin zagrożonych dysfunkcjami. Świetlice spełniają funkcję opiekuńczą wobec dzieci dojeżdżających do szkół. Prowadzone są w nich zajęcia opiekuńczo – wychowawcze, rekreacyjno – sportowe. Ponadto szkoły prowadzą dla uczniów różnego rodzaju koła zainteresowań, zajęcia wyrównawcze, korekcyjno- kompensacyjne, logopedyczne, doradztwa zawodowego, socjoterapeutyczne itp.

Problemami, które w najpoważniejszym stopniu dotyczą środowisko uczniowskie, są przede wszystkim trudne warunki materialne i ubóstwo rodziny. Uczniowie odczuwają skutki bezrobocia rodziców, ich dalekich i długoterminowych wyjazdów w celach zarobkowych i pozostawianie dzieci bez opieki.

Aby zapobiegać negatywnym zjawiskom występującym na terenie szkół, czy też pojawiających się w środowisku uczniów prowadzone są zajęcia profilaktyczne m.in. z zakresu profilaktyki uzależnień, profilaktyki przemocy, umiejętności interpersonalnych. Ponadto szkoły zapewniają uczniom i rodzicom m.in. następujące formy wsparcia:

- doradztwo psychologiczno – pedagogiczne,
- konsultacje,
- dostosowanie programów nauczania do potrzeb i możliwości ucznia,
- udział w szkolnych kołach zainteresowań, zajęcia adaptacyjno – integracyjne, interwencje w sprawach kryzysowych m.in. wnioskowanie o wszczęcie postępowań opiekuńczych bądź leczenie odwykowe rodziców,
- spotkania, rozmowy, pogadanki ze specjalistami,
- pomoc stypendialna,
- dożywanie.

Wykres 11. Szacunkowy rozkład cech problemowych w środowisku szkolnym uczniów gminy Borne Sulinowo.



7.2. Działalność kulturalna

Oprócz szkół na terenie gminy Borne Sulinowo działalność wychowawczą – opiekunczą, kulturalną i sportową prowadzą:

- Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie z siedzibą przy Al. Niepodległości 21,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie z siedzibą przy ul. Szpitalnej 1,

Wyżej wymienione instytucje realizują zadania gminy w zakresie tworzenia, udostępniania i popularyzacji kultury oraz sportu. Zajęcia organizowane w Centrum Kultury i Rekreacji oraz Miejskiej Bibliotece Publicznej uzupełniają ofertę szkół i pozwalają młodzieży na rozwijanie swoich, przede wszystkim, artystycznych umiejętności - kierują ciekawą ofertę do dzieci i młodzieży z terenu gminy. Mocną stroną ich działalności jest różnorodność form wyrazu: młodzi ludzie mogą rozwijać swoje umiejętności zarówno w sporcie, tańcach, rytmice. Warto podkreślić, że borneńskie sekcje sportowe osiągają sukcesy nie tylko ogólnopolskie, ale niejednokrotnie międzynarodowe.

W Centrum Kultury i Rekreacji sekcje sportowe prowadzone są przez:

- Stowarzyszenie AIKIDO MATSUNAI,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy TAEKWONDO.

W swojej strukturze Centrum posiada:

- salę rehabilitacyjną dla osób niepełnosprawnych,
- salę taneczną,
- salę sportową,
- siłownię,
- salę sportów walki,
- saunę,
- solarium.

Ponadto w swojej Centrum odbywają się treningi aerobiku, zajęcia relaksacyjno-medytacyjne przy dźwiękach gongów i mis tybetańskich oraz rytmika dla dzieci w wieku 3 – 6 lat. Organizację imprez kulturalnych w Gminie Borne Sulinowo wspierają Urząd Miejski, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe. W latach 2005-2010 wspólnymi siłami przeprowadzono wiele imprez kulturalno - sportowo - rekreacyjnych.

Wśród nich znalazły się m.in.:

- różnego rodzaju festyny, pikniki rodzinne, targi rzemiosła,
- wystawy fotograficzne i malarskie,
- przegląd teatralny,
- koncerty, festiwale, konkursy,
- imprezy sportowe,
- imprezy okolicznościowe.

Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie prowadzi również zajęcia w Świetlicach Wiejskich, w których pracuje 11 instruktorów. Świetlice wyposażone są najczęściej w komputery z dostępem do internetu, gry edukacyjne, stół do ping ponga. Obok świetlic usytuowane są boiska, place zabaw lub miejsca na zorganizowanie np. ogniska. Świetlice są czynne we wszystkie dni robocze, co najmniej przez 4 godziny dziennie lub w inne dni tygodnia dostosowane do potrzeb dzieci, rodziców i pozostałych mieszkańców miejscowości.

Celem świetlic jest w szczególności:

- udzielanie pomocy w wyrównywaniu szans dzieciom z rodzin zamieszkałych na terenie Gminy,
- zapewnienie opieki wychowawczej,
- łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie,
- tworzenie warunków do nauki własnej i pomocy w nauce,
- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków,
- prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii,
- eliminowanie zaburzeń zachowania,
- prowadzenie współpracy z podmiotem prowadzącym oraz Radą Sołecką i środowiskiem lokalnym.

Świetlice organizują również imprezy środowiskowe, podejmują także działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz środowiska lokalnego. W okresie wakacji letnich oraz ferii zimowych zwiększana jest liczba godzin pracy świetlic. Ponadto świetlice wiejskie to miejsce spotkań rad sołeckich, formalnych i nieformalnych grup aktywnych ludzi. Należy podkreślić, że ważną rolę w funkcjonowaniu świetlic odgrywają sołtysi i rady sołeckie, którzy ściśle współpracują z pracownikami Urzędu Miejskiego i Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jak pokazało badanie potrzeb społecznych w gminie, świetlice wiejskie są bardzo pozytywnie odbierane przez mieszkańców obszarów wiejskich. Niemniej jednak mieszkańcy odczuwają brak profesjonalnych instruktorów do prowadzenia zajęć dla młodzieży i wskazują na potrzebę rozszerzenia oferty dla osób starszych. Postulują również o poprawę wyposażenia świetlic oraz rozszerzenie dni otwarcia świetlic.

Tabela nr 21. Wykaz Świetlic podległych Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie.

Miejscowość	Adres	Godziny otwarcia	
Dąbie	Dąbie 2 78-446 Silnowo	od poniedziałku do piątku	16.00-20.00
Jeleń	Jeleń 78-446 Silnowo	od wtorku do soboty	14.00-20.00
Juchowo		od wtorku do soboty	16.00-20.00

Kragi	Kragi 12 78-446 Silnowo	od wtorku do soboty	16.00-20.00
Liszkowo	Liszkowo 22/2 78-445 Lubowo	od poniedziałku do piątku	16.00 -20.00
Lubowo	ul. Kościuszki 30 78-445 Lubowo	od wtorku do soboty	14.00-22.00
Nobliny		od czwartku do piątku	16.00 – 19.00
Piława	Piława 78-446 Silnowo	od wtorku do soboty	16.00-20.00
Radacz	Radacz 78-446 Silnowo	od poniedziałku do piątku	15.00-19.00
Rakowo		od czwartku do piątku	16.00 – 19.00
Silnowo	Silnowo 24 D 78-446 Silnowo	od wtorku do soboty	15.00-19.00
Śmiadowo		od wtorku do soboty	15.00-19.00

Źródło: www.bornesulinowo.pl

8. Organizacje pozarządowe

W Gminie Borne Sulinowo funkcjonuje 38 organizacji pozarządowych. Są to stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane w KRS oraz Ochotnicze Straże Pożarne. W Gminie działają następujące organizacje:

- Stowarzyszenie Vis Vitalis z siedzibą w Bornem Sulinowie,
- Towarzystwo Przyjaciół Rzeki Piławy,
- Stowarzyszenie Miłośników Historii Militarnej Bornego Sulinowa,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Lotnictwa Turystyczno-Sportowego,
- Stowarzyszenie Osób działających na Rzecz Usprawnienia Chorych na Stwardnienie Rozsiane i Osób Niepełnosprawnych "Na Pomoc",
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Ich Rodzin "Promyk Nadziei",
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Kupców Bornego Sulinowa,
- Stowarzyszenie Trzeźwościowe Klub Abstynenta "Pierwszy Krok",
- Polski Związek Wędkarski, Koło w Bornem Sulinowie,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Koło Terenowe w Bornem Sulinowie,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Koło Terenowe w Lubowie,
- Fundacja im. Stanisława Karłowskiego,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Lubowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Juchowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bornem Sulinowie,
- Ludowy Klub Sportowy "Orzeł" Lubowo,
- Klub Sportowy "Pionier 95",
- Ludowy Zespół Sportowy "Bricomarche" Radacz,
- Uczniowski Klub Sportowy „ASTRON” przy Zespole Szkół w Bornem Sulinowie,
- Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Bornem Sulinowie,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy - Sekcja Tenis Stołowy,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy TAEKWONDO,
- Lokalna Organizacja Turystyczna,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lubowo,
- Borneńskie Centrum Inicjatyw Społecznych "Universum",
- Stowarzyszenie Aikido "MATSUNAI",
- Koło Nr 29 Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego im. 6 Pułku Piechoty,
- Związek Wypędzonych Polaków,
- Klub Żeglarski „BOSMAN” Piława,
- Uczniowski Klub Sportowy "Juchowo",
- Stowarzyszenie dla dzieci i młodzieży ze środowisk lokalnych "Pomost",
- Stowarzyszenie Miłośników Miejscowości Radacz,
- Stowarzyszenie zwykłe "Radio Born",
- Koło Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Bornem Sulinowie,
- Stowarzyszenie "Wyprzedzić Czas",
- Stowarzyszenie Miłośników Sołectwa Jeleń,
- Lotnicza Amatorska Federacja Lotnicza Rzeczypospolitej Polskiej,
- Klub Wodny "PILE" w Piławie.

Burmistrz Bornego Sulinowa zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie co roku ogłasza otwarty konkurs ofert na realizację zadań własnych dla podmiotów pozarządowych w obszarach:

- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- działań na rzecz ochrony i promocji zdrowia,

- działań na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- wypoczynku dzieci i młodzieży,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa narodowego.

9. Analiza SWOT

Przy formułowaniu celów i działań strategicznych zastosowano Analizę SWOT, która ocenia zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki mające wpływ na realizowanie działań strategicznych.

Mocne strony	Słabe strony
— ścisła współpraca instytucji pomocy i integracji społecznej, — zatrudnianie osób bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych oraz robót publicznych i prac społecznie użytecznych, — pozyskiwanie przez instytucje środków z pozarządowych źródeł finansowania, — efektywnie działające i rozwijające się organizacje pozarządowe, — możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i prawnego, — umiejętne dysponowanie środkami finansowymi, — dobre rozeznanie środowiska, — wykwalifikowana kadra w pomocy społecznej, — doświadczenie zawodowe pracowników Ośrodka Pomocy	— roszczeniowość i bierność klientów pomocy społecznej, — duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, — nieumiejętność mieszkańców gminy w zagospodarowaniu czasu wolnego i korzystaniu z alternatywnych form spędzania czasu, — istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, — ograniczony dostęp do specjalistów, — słabo rozwinięta struktura udzielania usług związanych z ochroną zdrowia, — wysokie bezrobocie w gminie, — pokoleniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej, — niska samoocena klientów, — niska aktywność środowisk do tworzenia grup

Społecznej, — umiejętność szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych, — współpraca z instytucjami, organizacjami społecznymi, policją, sądem, szkołą, itp., — systematyczne prowadzenie zajęć profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą szkolną na terenie wszystkich palcówek oświatowych.	samopomocowych, grup wsparcia, — przybywa osób uzależnionych, niepełnosprawnych, bezdomnych, starszych, — zbyt mała ilość mieszkań socjalnych w stosunku do potrzeb mieszkaniowych.
--	---

Szanse	Zagrożenia
— propagowanie idei wolontariatu, — pozyskiwanie środków Unijnych, — wyrównywanie startu dzieci i młodzieży z terenów wiejskich poprzez organizowanie czasu wolnego i zajęć pozalekcyjnych w świetlicach socjoterapeutycznych i środowiskowych, — zwiększenie oferty dla osób niepełnosprawnych poprzez utworzenie Dziennego Ośrodka Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej z zaburzeniami psychicznymi i opóźnionym rozwojem umysłowym, — pozyskiwanie sponsorów, — wzmocnienie profilaktyki uzależnień poprzez pracę zespołu interdyscyplinarnego w celu	— niewystarczające środki finansowe na realizację zadań, — niestabilne przepisy prawne, — rozluźnienie więzi rodzinnych, — brak nowych miejsc pracy, inwestycji, — wysoki poziom bezrobocia, — marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem, — istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, — negatywne nastawienie do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, — migracje młodego pokolenia, — wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia, — starzenie się mieszkańców społeczeństwa i wzrost

pomocy środowiskom zagrożonym patologią i uzależnieniami, — przywrócenie na rynek pracy, poprzez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa – osób zagrożonych wykluczeniem społecznym osób o niskiej zatrudnialności oraz umożliwienie osobom bezdomnym aktywizację zawodową np. wykonywanie prac społecznie użytecznych, — utworzenie Uniwersytetu III Wieku dla osób starszych, — tworzenie i realizacja programów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, — oferta różnych form spędzania czasu wolnego uwzględniająca potrzeby wszystkich mieszkańców gminy, — wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, — stała współpraca sektora publicznego z pozarządowym, — rozwój mieszkalnictwa socjalnego.	zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, — wypalenie zawodowe pracowników działających w sferze pomocy społecznej.
---	--

10. Misja

Współpraca instytucji i organizacji pozarządowych sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców Gminy Borne Sulinowo

11. Cele strategiczne

Problem 1

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi.

CEL STRATEGICZNY 1

Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych

Cele szczegółowe:

1. Ocena stanu potrzeb społecznych.
2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
4. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
5. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służących ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.

Problem 2

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności

CEL STRATEGICZNY 2

Zapobieganie patologiom w rodzinie

Cele szczegółowe:

1. Wspomaganie rodziców w pełnieniu opiekuńczych i wychowawczych prowadzące do utrzymania dziecka w rodzinie, w szczególności:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawem,
 - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych, umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.
2. Zapewnienie opieki wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej.
 - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie naturalnej dziecka, po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodzinny naturalnej,
 - na czas kryzysu rodziny naturalnej zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo – wychowawczych w różnych formach opieki prorodzinnej.
3. Rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie.
 - objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
 - zapewnienie wsparcia instytucjonalnego rodziny.

Kierunki działania:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, ocenie sytuacji dziecka zarówno w rodzinie jak i w środowisku szkolnym oraz rówieśniczym.
2. Powołanie przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej lub stowarzyszeniu Centrum Wsparcia Rodziny prowadzącego poradnictwo prawne, socjalne, psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, mediacje rodzinne.
3. Pomoc materialna rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
4. Dofinansowanie świetlic wiejskich propagujących różne formy konstruktywnego spędzania czasu wolnego.
5. Organizowanie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin dotkniętych ubóstwem i uzależnieniami.
6. Systematyczna współpraca z działającymi w powiecie szczecińskim jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dzieciom i młodzieży oraz Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Szczecinku.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi propagującymi konstruktywne formy spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
8. Systematyczne współdziałanie Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Miejskiego z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz dofinansowanie działań naprawczych prowadzących przez szkoły, w tym dożywianie uczniów.
9. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlicy socjoterapeutycznej lub środowiskowej).
10. Utworzenie grup wsparcia dla młodzieży z problemami społecznymi.
11. Podjęcie działań zmierzających do stworzenia mieszkania chronionego – będącego w dyspozycji Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Problem 3

Wysoki poziom bezrobocia na terenie gminy skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego całych rodzin.

CEL STRATEGICZNY 3

Budowa systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa m.in. z uwagi na brak pracy ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywizacji i przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny poprzez wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin dotkniętych ubóstwem.

Kierunki działania:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Szczecinku w zakresie monitorowania i zmniejszenia bezrobocia poprzez:
 - organizacje prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych,
 - promowanie i organizowanie szkoleń.
2. Praca socjalna z osobami długotrwale bezrobotnymi w celu aktywnego poszukiwania zatrudnienia.
3. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej dla osób długotrwale bezrobotnych i uzależnionych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
4. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemami bezrobocia.
5. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
6. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia.

Problem 4

Pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych i niepełnosprawnych skutecznie ograniczają im samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym.

CEL STRATEGICZNY 4

Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych
i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom starszym i niepełnosprawnym.
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.
3. Współdziałanie z samorządem gminy, organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie tworzenia programów związanych z zaspokojeniem ich potrzeb.
4. Rozwój infrastruktury wyspecjalizowanych usług adresowanych do osób starszych.
5. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym
6. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.

Kierunki działania:

1. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej poprzez organizowanie czasu wolnego w formie zajęć kulturalnych i rekreacyjnych, a także zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy (dowozu do lekarza, rehabilitację, urzędu itp.) dla niepełnosprawnych i starszych, mających problemy z poruszaniem się.
2. Szczegółowa diagnoza potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także dążenie do ich zaspokajania.
3. Wsparcie materialne dla osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Współdziałanie z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz organizacjami pozarządowymi w celu rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
5. Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

6. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Rozwijanie usług opiekuńczych m.in. poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry.
8. Tworzenie placówek wsparcia dziennego o charakterze półstacjonarnym w formie ośrodków wsparcia dla osób starszych poprzez działania zmierzające do powstania Dziennego Domu Pobytu lub zapewnienie asystenta osoby niepełnosprawnej.
9. Utworzenie grypy wsparcia dla rodzin zajmujących się opieką nad najbliższymi.
10. Utworzenie Uniwersytetu III – go wieku.
11. Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych w tym specjalistycznych – dla osób starszych.
12. Kierowanie i współfinansowanie pobytu w Domu Pomocy Społecznej, gdy zostaną wyczerpane możliwości zapewnienia opieki w środowisku zamieszkania osoby starszej.

Problem 5

Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania wielu negatywnych zjawisk, które skutecznie ograniczają wydolność rodzin nimi dotkniętych.

CEL STRATEGICZNY 5

Budowanie zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zwiększanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami, które aktualnie występują.

Kierunki działania:

1. Ograniczenie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Wdrażanie różnych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
3. Zwiększenie dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Szczegółowe cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z uchwalanym corocznie przez Radę Miejską Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

12. Finansowanie działań

Zawarte w Strategii cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiedniego finansowania. Źródła, dzięki którym zaplanowane działania będą realizowane to m.in:

- środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii,
- środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową,
- środki finansowe przeznaczone dla organizacji pozarządowych,
- Europejski Fundusz Społeczny (EFS) poprzez działania zapisane w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki,
- środki finansowe pochodzące ze Starostwa Powiatowego,
- środki zewnętrzne dostępne w drodze konkursu ofert dla instytucji działających w sferze pomocy i integracji społecznej, m.in. środki Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

13. Monitoring Strategii

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania Strategii oraz oceny zajmować się będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalone będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie).

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych i zagospodarowanych terenów na potrzeby osób niepełnosprawnych,
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych,
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ilość osób skierowanych do pracy w ramach prac publicznych, interwencyjnych oraz prac społecznie użytecznych,
- ilość osób objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego na terenie gminy,
- ilość dzieci objętych programem dożywiania,
- liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności,
- liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy,
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie,
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy,
- liczba programów (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

14. Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji opieki społecznej, w tym Miejsko -Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu opieki społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej

na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.